

Αριθμ. Πρωτ. ΕΡΩΤΗΣΕΩΝ: 2293
Αριθμ. Πρωτ. Αίτησ. Κατ. Εγγράφων: 112
Ημερομ. Κατάθεσης: 15/2/2023

Αθήνα, 15 Φεβρουαρίου 2023

ΕΡΩΤΗΣΗ και ΑΙΤΗΜΑ ΚΑΤΑΘΕΣΗΣ ΕΓΓΡΑΦΩΝ

Προς τον Υπουργό Δικαιοσύνης

Θέμα: «Δομές και Υπηρεσίες προστασίας ανηλίκων»

I. Μέχρι την τελευταία δεκαετία, η νεανική παραβατικότητα στην Ελλάδα κινήθηκε στο πλαίσιο της χαμηλής και μεσαίας βαρύτητας, εν αντιθέσει με άλλες ευρωπαϊκές χώρες και τις ΗΠΑ. Ωστόσο, το τελευταίο διάστημα προκαλούν έντονο προβληματισμό γεγονότα που αναδεικνύονται από το αστυνομικό δελτίο και την ειδησεογραφία: Συγκεκριμένα παρατηρείται:

- Αύξηση των αδικημάτων ακραίας βίας με δράστες ανηλίκους (ανθρωποκτονίες, ομαδικοί βιασμοί, βαριές σωματικές βλάβες κ.λπ.).
- Μείωση της ηλικίας, κατά την οποία ξεκινά η εμπλοκή των ανηλίκων με τον ποινικό νόμο.
- Σοβαρά προβλήματα δυσλειτουργίας στα οικογενειακά συστήματα: κοινωνικά, οικονομικά, προβλήματα ψυχικής υγείας, εξαρτήσεις ενδοοικογενειακή βία κ.λπ.

Για την πρόληψη και αντιμετώπιση της θυματοποίησης & παραβατικότητας των ανηλίκων, είχε συσταθεί με το άρθ. 12 του Ν. 3860/2010, το Κεντρικό Επιστημονικό Συμβούλιο για την Πρόληψη και την Αντιμετώπιση της Θυματοποίησης και της Εγκληματικότητας των Ανηλίκων (ΚΕΣΑΘΕΑ). Ωστόσο, η θητεία του Δ.Σ. έχει λήξει από τον Ιούνιο του 2019 και έκτοτε παραμένει ανενεργό καθώς δεν ορίστηκε έκτοτε νέο ΔΣ.

II. Το ισχύον στη χώρα μας θεσμικό πλαίσιο για την αντιμετώπιση των ανηλίκων παραβατών έχει υιοθετήσει την διεθνώς κρατούσα αρχή της διαπαιδαγώγησης και εξατομικευμένης μεταχείρισης των ανηλίκων παραβατών με την εφαρμογή μέτρων παιδαγωγικού χαρακτήρα, αρωγής και προστασίας και τον δραστικό περιορισμό του ποινικού εγκλεισμού. Την αρχή αυτή υποστηρίζουν και επιστημονικές έρευνες, σύμφωνα με τις οποίες ο εγκλεισμός των ανηλίκων στην πρώιμη ηλικία επιδρά αρνητικά στην ψυχο-συναισθηματική τους εξέλιξη, οδηγεί στον στιγματισμό και την περιθωριοποίηση με αποτέλεσμα την υποτροπή και την υιοθέτηση μιας εγκληματικής «καριέρας» στην ενήλικη ζωή. Παράλληλα, οι επιστημονικές έρευνες καταδεικνύουν σημαντική επιβάρυνση της ψυχικής υγείας των εφήβων, ιδιαίτερα κατά την διάρκεια της υγειονομικής κρίσης, με συνέπεια να έχουν πολλαπλασιαστεί τα αιτήματα για αξιολόγηση και θεραπεία. Ωστόσο, σε υποθέσεις νεανικής παραβατικότητας (π.χ. περίπτωση ομαδικού βιασμού του 15χρονου στο Ίλιον) βλέπουμε να επιβάλλεται αποκλειστικά εγκλεισμός χωρίς άλλα μέτρα ενώ μάλιστα η χωριστή κράτηση των ανηλίκων 15-18 μετά την κατάργηση του ΕΚΚΝ Κορίνθου δεν είναι δυνατή.

III. Από την άλλη πλευρά, οι αρμόδιες κρατικές υπηρεσίες, δηλ. οι Υπηρεσίες Επιμελητών Ανηλίκων, αν και αποτελούν το σημαντικότερο δημόσιο φορέα εξω-ιδρυματικής μεταχείρισης ανηλίκων παραβατών με ένα εξαιρετικά σημαντικό έργο στο πεδίο, φαίνεται να βρίσκονται στο έλεος της κυβερνητικής αδιαφορίας. Δεδομένης της ποιοτικής επιβάρυνσης της νεανικής παραβατικότητας, είναι επιβεβλημένη η ενίσχυση με ανθρώπινο δυναμικό ώστε να είναι σε θέση να ανταποκριθούν στις νέες ανάγκες.

Ωστόσο, σήμερα το βασικότερο πρόβλημα που αντιμετωπίζουν αφορά την υποστελέχωσή τους. Ειδικότερα, σε ορισμένες περιοχές δεν λειτουργούν καν λόγω έλλειψης υπαλλήλων ενώ συνολικά υπάρχουν πολλές κενές οργανικές θέσεις, ανθρωπίνου δυναμικού.

IV. Η κυβέρνηση ΣΥΡΙΖΑ είχε ετοιμάσει ένα ολοκληρωμένο σχέδιο νόμου για τις Μονάδες Μέριμνας Νέων το οποίο είχε τεθεί σε δημόσια διαβούλευση. Η νομοθέτησή του θα μπορούσε να δώσει λύσεις σε πολλά από τα παραπάνω ζητήματα δεδομένου ότι προέβλεπε τη δημιουργία πλέγματος δομών στην κοινότητα στοχευμένων στις εξατομικευμένες ανάγκες των ανηλίκων: Δομές φιλοξενίας, θεραπείας, απεξάρτησης, εντατικής επιτήρησης και κοινωνικής επανένταξης. Ωστόσο, η κυβέρνηση της ΝΔ εγκατέλειψε το σχέδιο αυτό και στη θέση του (βλ. απάντηση υπ' αριθ. Πρωτ. 93/16-6-2021) προωθούσε την κατάργηση των 19 Εταιρειών Προστασίας Ανηλίκων και «τη δημιουργία μιας νέας δομής που θα λειτουργεί με τη μορφή του ΝΠΔΔ».

Κατόπιν των ανωτέρω,

Ερωτάται ο αρμόδιος Υπουργός

1. Ποια μέτρα λαμβάνει η Κυβέρνηση για να αντιμετωπίσει τους ανήλικους παραβάτες; Αρκεί η τοποθέτηση στο αναχρονιστικό Ίδρυμα Αγωγής Αρρένων Βόλου ή ο ποινικός εγκλεισμός;
2. Προάγει την ψυχική τους υγεία και την κοινωνική επανένταξη των ανηλίκων ο εγκλεισμός σε Ειδικό Κατάστημα Κράτησης Νέων, όπως έγινε στην περίπτωση των ανηλίκων πρόσφατα;
3. Ποια μέτρα έχουν ληφθεί στην κατεύθυνση ενίσχυσης του ανθρωπίνου δυναμικού των Υπηρεσιών Επιμελητών Ανηλίκων & Κοινωνικής Αρωγής; Πόσες οργανικές θέσεις παραμένουν ακάλυπτες; Πόσες και ποιες Υπηρεσίες παραμένουν ανενεργές;
4. Γιατί δεν ενεργοποιείται το ΚΕΣΑΘΕΑ, με τη συγκρότηση του Δ.Σ.;
5. Προτίθεται η κυβέρνηση να θεσμοθετήσει το σχέδιο νόμου για τις Μονάδες Μέριμνας Νέων; Ποια μέτρα θα ληφθούν για τη βελτίωση του συστήματος προστασίας των ανηλίκων παραβατών και θυμάτων;

Ο ερωτών βουλευτής

Λάμπας Σπύρος